

Ελληνικό τμήμα της U.I.A. / Σ.Α.Δ.Α.Σ. Π.Ε.Α.

Διαδικτυακή συζήτηση για τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID 19 στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, με τίτλο: **Μετά την πανδημία COVID 19 Τι;**

Δευτέρα 12 Ιουλίου, 7:00μμ -9:00μμ

Το θέμα της συζήτησης επικεντρώνεται στις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώθηκαν και τις οποίες βιώσαμε επί μακρόν λόγω της πανδημίας Covid, τροποποιώντας πολλαπλά την καθημερινότητά μας.

Πιο συγκεκριμένα:

Στο λεξιλόγιό μας, όροι όπως κοινότητα, υγειονομικό πρωτόκολλο, πειθαρχία, απόσταση, απέκτησαν ιδιαίτερη σημασία και χαρακτήρισαν συμπεριφορές, ιδιωτικές και δημόσιες.

Στην δημόσια ζωή και στο δημόσιο χώρο, από την γειτονιά έως το κέντρο της πόλης, μέσα από επείγουσες διαδικασίες, τέθηκαν νέοι κανόνες που είτε περιόρισαν είτε ανέστειλαν τις λειτουργίες τους. Παράλληλα, επινοούνται πρακτικές που επιχειρούν να αναπληρώσουν/αντικαταστήσουν τον «χαμένο δημόσιο χώρο». Το μπαλκόνι και η ταράτσα μετατρέπονται σε δημόσιους χώρους μικρής κλίμακας και οι τηλεδιασκέψεις κυριαρχούν και, ορίζοντας τον αντίστοιχο ψηφιακό χώρο, επαναπροσδιορίζουν και αντικαθιστούν την «αγορά» και τα «συμπόσια».

Παράλληλα, διακρίνεται ότι η αντίληψη του χρόνου στην καθημερινότητα των κατοίκων άλλαξε τόσο στην ιδιωτική όσο και στην δημόσια ζωή τους. Μια νέα χρονικότητα διαμορφώνεται που ορίζεται από τις επιβεβλημένες χωρικές ανακατανομές (κατ'οίκον εργασία, εκπαίδευση, κοινωνική συναναστροφή). Χώροι που ήταν συνδεδεμένοι με άλλες δραστηριότητες, άλλους χρόνους, προσαρμόζονται αναγκαστικά σε διαφορετικές λειτουργίες.

Έχοντας κατά νου όλα αυτά, και πολλά ακόμα, στόχος της διαδικτυακής αυτής συζήτησης είναι η ανάδειξη ζητημάτων που προκύπτουν αναφορικά με τον μετά-την-πανδημία δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, που επηρεάζουν το αστικό και φυσικό τοπίο και γενικότερα το δομημένο περιβάλλον. Ποια είναι τα πιθανά νέα νοήματα και οι πιθανές αλλαγές στον τρόπο σκέψης αναφορικά με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19;

Ομιλητές:

Γιώργος Μητρούλιας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων
Κώστας Μωραΐτης, Ομότιμος Καθηγητής Ε.Μ.Π

Νικόλας Πατσαβός, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Αρχιτεκτόνων
Αθανάσιος Σπανομαρίδης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Αρχιτεκτόνων

Κάρολος Γαλανός, Δρ. Αρχιτέκτων D.P.L.G., UIA GREEK SECTION, WP CIMES

Θάλεια Γρηγοριάδου, Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός Α.Π.Θ./G.S.D., UIA GREEK SECTION

Νίκος Καζέρος, MSc (Ε.Μ.Π)_Αρχιτέκτων Μηχανικός (Α.Π.Θ.), UIA GREEK SECTION

Παρεμβάσεις:

Φανή Βαβύλη, καθηγήτρια Α.Π.Θ., πρόεδρος του ελληνικού τμήματος της UIA,

Νίκος Φιντικάκης, Αρχιτέκτων Μηχανικός, UIA Vice President RII,

Δημήτρης Ξυνομηλάκης, Αρχιτέκτων Μηχανικός, πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων.

Συντονισμός συζήτησης: Σωτήρης Παπαδόπουλος, Αρχιτέκτων Μηχανικός, UIA GREEK SECTION, WP ARCHITECTURE FOR ALL.

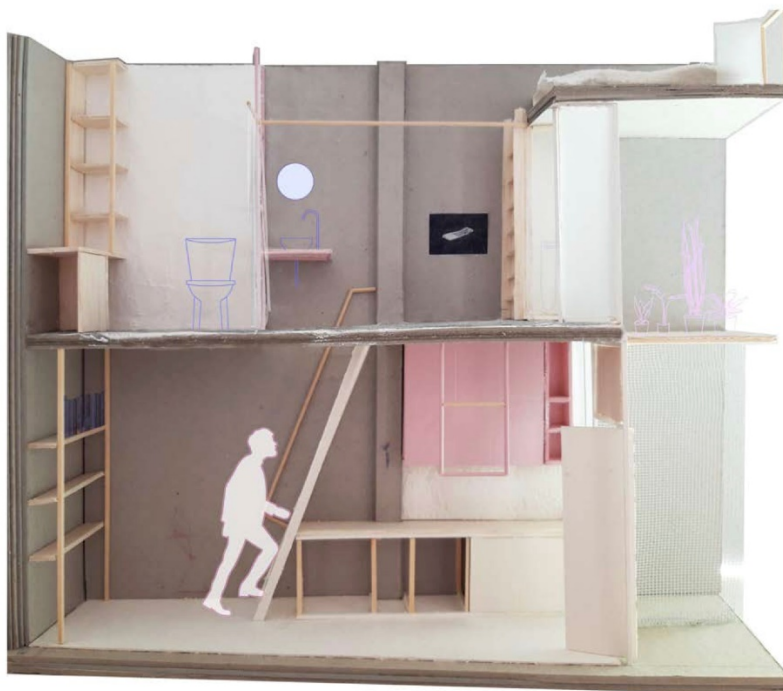
ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ:

Πόλη-Κατοικία: Το Νέο Ισόγειο

Γιώργος Μητρούλιας,

Αρχιτέκτων Μηχανικός
Αναπληρωτής Καθηγητής ΤΑΜ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
AREA, Architecture Research Athens

Για δεκαετίες βασικό συστατικό της ελληνικής πόλης, τα μικρά ισόγεια καταστήματα προσδίδουν ζωντάνια στο δημόσιο χώρο και χαρακτήρα που διαφέρει από γειτονιά σε γειτονιά. Η αλλαγή της οικονομικής δραστηριότητας μετά την οικονομική κρίση αλλά και η παρατεταμένη μη-λειτουργία κατά τη διάρκεια της πανδημίας -με έμφαση στα εμπορικά καταστήματα και τα υγειονομικού ενδιαφέροντος- ίσως δίνουν τη χαριστική βολή σε αυτή την τυπολογία. Ήδη παρατηρείται το φαινόμενο της σταδιακής μετατροπής τους σε ιδιωτικές κατοικίες προς ενοικίαση είτε για οικονομικούς μετανάστες είτε για φοιτητές. Ταυτόχρονα η μεταφορά όλο και περισσότερων δραστηριοτήτων από το φυσικό χώρο της πόλης στον ψηφιακό, όπως οι ψηφιακές αγορές και η τηλε-εργασία αναμένεται να αλλάξουν μόνιμα τον τρόπο που χρησιμοποιούμε την πόλη. Από την μία πλευρά παρατηρούμε το άδειασμα της πόλης από τις παραδοσιακές χρήσεις των ισογείων και από την άλλη την ενσωμάτωση των χρήσεων αυτών από την κατοικία, η οποία πλέον μετατρέπεται σε χώρο εργασίας, online αγορών, τηλεκπαίδευσης κοκ. Κατά κάποιο τρόπο η κατοικία τείνει να γίνει ο πιο ανθεκτικός συντελεστής της πόλης, με όλες τις υπόλοιπες χρήσεις είτε να ενσωματώνονται σε αυτήν είτε να εξοβελίζονται κάπου αλλού στην περιαστική επικράτεια. Αυτή η διαπίστωση μας δίνει την ευκαιρία να κάνουμε διάφορες υποθέσεις για την επανάχρηση των χαρακτηριστικών κενών ισογείων της ελληνικής πολυκατοικίας. Τι θα συμβεί αν το πιο ιδιωτικό κομμάτι της πόλης, το αστικό διαμέρισμα, κατέβει στο επίπεδο του δρόμου; Μπορούν τα πρώην εμπορικά καταστήματα με τη μία και μοναδική όψη στην πόλη, το διπλό ύψος και την συνέχεια με το πεζοδρόμιο να αποτελέσουν ελκυστικό και ευέλικτο χώρο κατοικίας; Πώς μπορεί η κατοίκηση να συνεισφέρει σε μία γόνιμη σχέση με το δημόσιο χώρο, που να βασίζεται στην εξωστρέφεια και όχι στην οχύρωση του ιδιωτικού χώρου;

Εικ.: Φοιτητική Εργασία Δήμητρας Βασιλειάδου από ειδικό μάθημα επιλογής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τίτλο: Πόλη-Κατοικία: Το Νέο Ισόγειο

Δυστοπικές φανταστικές αφηγήσεις, ως μεταφορά της νεωτερικής και της σύγχρονης αστικής πραγματικότητας

Κωνσταντίνος Μωραΐτης
Ομότιμος Καθηγητής
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
mor@arsisarc.gr

Στη φανταστική αφήγηση του βιβλίου της *Ο Τελευταίος Άνθρωπος*, *The Last Man*, στα 1826, η Mary Shelley περιγράφει την κατάρρευση των πολιτικών προσδοκιών της Ευρώπης, στη διάρκεια μια πανδημίας που σκοτώνει όλον τον πληθυσμό με εξαίρεση έναν τελευταίο άνθρωπο. Αισθάνομαι πως ένα ανάλογο αίσθημα πολιτισμικής απογοήτευσης αναπτύσσεται στο πλαίσιο της πανδημίας του Covid-19, καθώς αυτή δεν είναι θέμα ιατρικής ευθύνης μόνο, αλλά επίσης αποτέλεσμα διεθνούς πολιτικής αδυναμίας. Ο Δυτικός Κόσμος αποδεικνύει ξανά, όπως και πολλές άλλες φορές στο παρελθόν, πως οι υποσχέσεις του Διαφωτισμού, όπως διατυπώθηκαν από τον 18^ο αιώνα ήδη, δε μπορούν πλήρως να υλοποιηθούν. Πραγματική ισότητα των λαών δε μπόρεσαν να προσφέρουν οι υποσχέσεις αυτές, ούτε στο εσωτερικό του Δυτικού Κόσμου ούτε, κύρια, κατά τον συσχετισμό της Δύσης με τις περιφερειακές χώρες του ιστορικού παρελθόντος της αποικιοκρατίας. Οι πληθυσμοί στην Ινδία και τη Βραζιλία, στις εξαθλιωμένες Αφρικανικές χώρες, είναι καταδικασμένοι να πεθαίνουν και επιπλέον να εξάγουν τη συμφορά τους στη Δύση, με τη μορφή των μεταλλάξεων του κορονοϊού ή με τη συνεχή ροή προσφύγων ή με τρομοκρατικές επιθέσεις. Ναι, η πανδημία του Covid, όπως και ο λοιμός στη φανταστική αφήγηση της Mary Shelley, αποτελεί την απόδειξη πως τα πολιτικά όνειρά μας πεθαίνουν μαζί με εκατόμβες ανθρώπων στην Ευρώπη, αλλά κύρια μαζί με εκατομμύρια ασθενείς στην περιφέρειά της. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο η αρχιτεκτονική δε μπορεί ριζικά να επηρεάσει τον πολιτικό της περίγυρο. Μπορεί ίσως να ονειρευτεί μελλοντικές ουτοπίες, που θα καταρρεύσουν πιθανότατα και αυτές, όπως συνέβη στο παρελθόν, στη διάρκεια των δύο Παγκόσμιων Πολέμων. Ουτοπίες που ξεθώριασαν στο δυστοπικό περιβάλλον των αστικών slums των παλαιότερων ευρωπαϊκών κοινωνιών και οι οποίες, δυστυχώς, συνεχίζουν να ξεθωριάζουν στις σύγχρονες Δυτικές χώρες επίσης.

Εικ.: «La Main ouverte – Το ανοιχτό Χέρι», η οραματική γλυπτική σύνθεση του Le Corbusier στη Chandigarh, σύμβολο «ειρήνης και ευημερίας και ενότητας της ανθρωπότητας» και... δεξιά, φωτογραφική αναφορά στην, εκτός των 'Δυτικών πυλών', πανδημία στην Ινδική χερσόνησο.

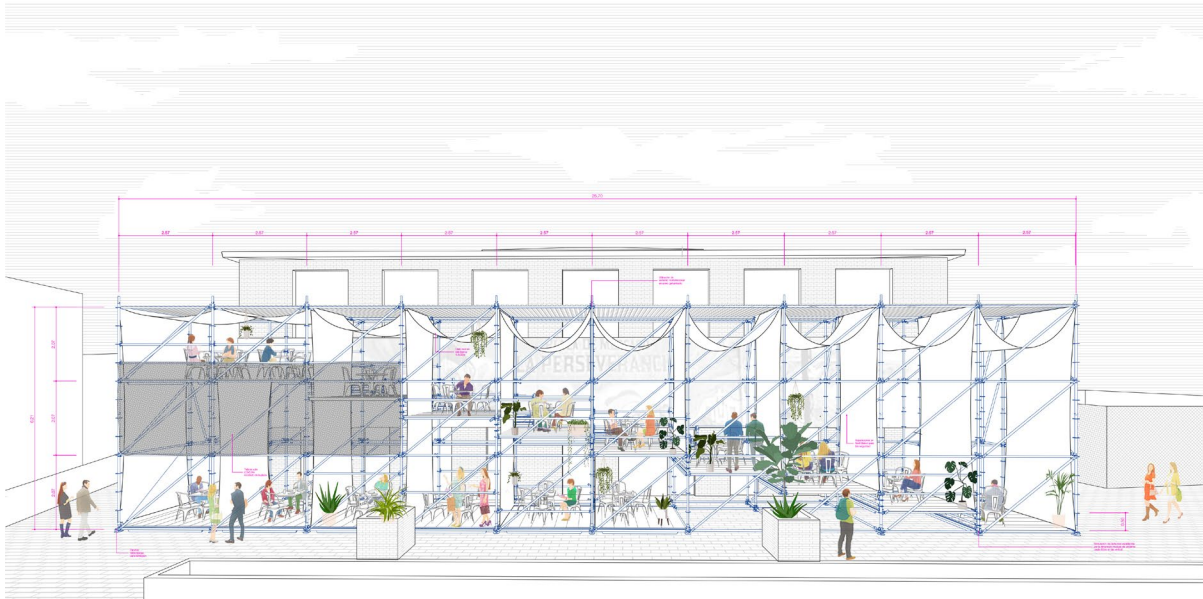
Learning from...?

COVID-19 Challenge – Η Αρχιτεκτονική για τη Ζωή

Νίκος Πατσαβός

Αρχιτέκτονας Ctrl_Space Lab, CRISIS TAM ΠΙ

Αν αντιληφθούμε την πολιτική ως διαχείριση κρίσεων και όχι της προόδου και της ευημερίας, τότε, ανάλογα, η αποστολή της αρχιτεκτονικής, το νόημά της, τεκμηριώνεται στο μέτρο που αυτή, κυρίως ως συλλογικό υποκείμενο, ανταποκρίνεται στα προστάγματα αυτά, είτε αναφερόμαστε σε ευκαιρίες, είτε σε απειλές. Μας βρήκε η υγειονομική κρίση απροετοίμαστους; Εξαρτάται από το πώς θέτουμε την ερώτηση. Αν αυτό που μας απασχολεί είναι η δυνατότητά μας, μέσα από διαδικασίες, ιδέες και μεθόδους που μπορεί να αναπτύχθηκαν με αφορμή τελείως διαφορετικά προβλήματα, τότε η απάντηση είναι όχι. Αν πάλι μας αφορά το κυριολεκτικό, τότε σίγουρα, παρόλες τις επιστημονικές μελέτες που, πριν τον COVID-19, έθεταν έγκαιρα ένα αντίστοιχο σενάριο στο δημόσιο τραπέζι διαλόγου, λίγοι, και σε αυτούς δεν περιλαμβάνεται η ελληνική αρχιτεκτονική κοινότητα, μπορούν να πουν ότι γνώριζαν πώς να αντιδράσουν, τι να κάνουν και γιατί. Η παρούσα παρέμβαση θα αποφύγει να προβλέψει. Η απλή βιωματική παρατήρηση μάλλον δεν αρκεί για να υποκαταστήσει συγκροτημένες έρευνες που ήδη έχουν ξεκινήσει. Αντίστοιχα, μια απάντηση στη βάση της ρητορική, ίσως δεν έχει και πολλά να προσφέρει. Το λίγο που μένει να συζητηθεί είναι, με παράδειγμα το πρόγραμμα «COVID-19 Challenge – Η Αρχιτεκτονική για τη Ζωή», το εξής: Γιατί ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων της Κολομβίας ήταν σε θέση να αντιδράσει άμεσα, μέσα σε λίγους μόνο μήνες, και να υλοποιήσει ένα εξαιρετικά σύνθετο και *ad hoc* σύνολο παρεμβάσεων, σε συνεργασία με την πόλη, τους θεσμούς και τις άτυπες συλλογικότητές της; Πώς είχε ήδη κτιστεί η αναγκαία μέθοδος και γνώση και, κυρίως, η εμπιστοσύνη ανάμεσα στις δύο πλευρές, τους ειδικούς και μη; Η συνθήκη της απόλυτης κρίσης, του αδιεξόδου, έφερε κοντά την δημιουργική κοινότητα της Κολομβίας, αρχιτέκτονες και μαγείρους, όσο και τους κοινοτικούς θεσμούς, για να σχεδιάσουν μαζί όχι μια σκάλα διαφυγής από τα *Einstürzende Neubauten* της πόλης του ανταγωνισμού και της ιδιώτευσης, αλλά το θέατρο διαλόγου όλων εκείνων που πρέπει να αναλάβουν, από κοινού, την ευθύνη για την διαμόρφωση του αύριο της πόλης.

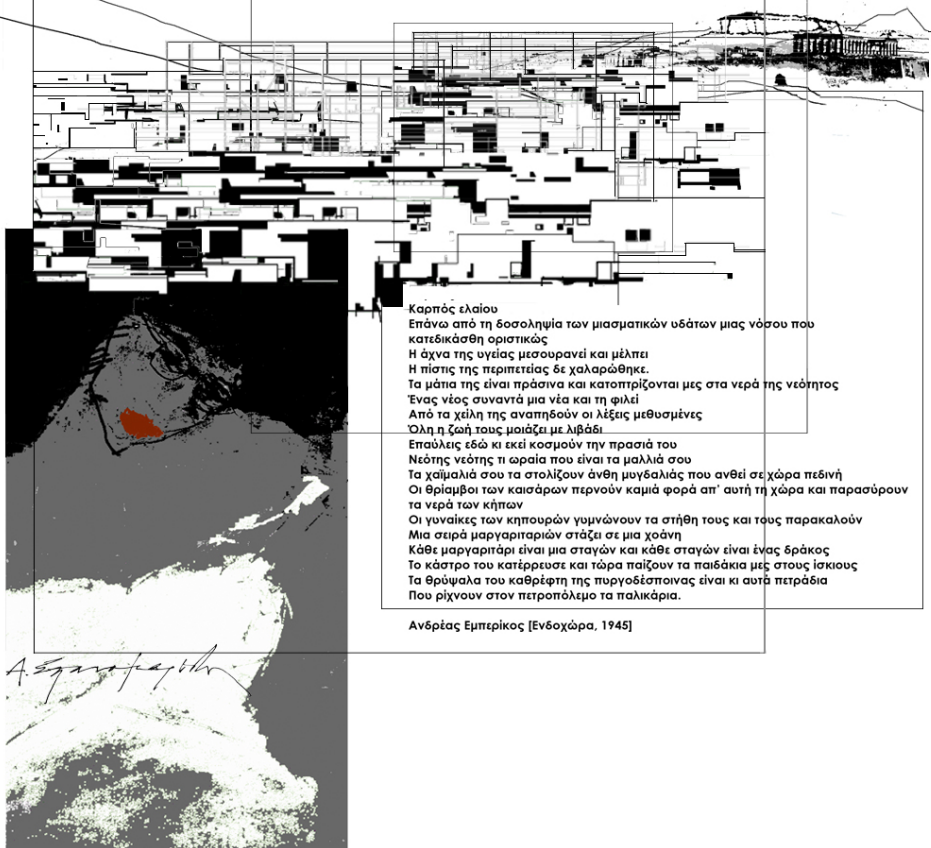
Εικ.: Κατακόρυφη Δομή Κοινωνικής Ενεργοποίησης – Κέντρο Γαστρονομίας στην Plaza de la Perseverancia, 2019, Taller Architects

Β Ε Β Η Λ Ω Σ Η

Η βεβήλωση είναι ο τρόπος με τον οποίο το κακό μπορεί να συμβολιστεί χωρίς να εντοπίζεται διαχωρισμός μεταξύ ηθικού κακού (πχ. πόλεμος) και φυσικού κακού (πχ. ασθένεια). Αμφότερες οι πράξεις θεωρούνται και εκλαμβάνονται απλά ως 'κακό', με την έννοια ότι κάτι αθώο, άσπιλο βεβηλώνεται από κάποιο εξωτερικό παράγοντα. Και τα δύο είδη πράξεων θεωρούνται απλώς ως 'κακό', μια ακαθαρσία που μολύνει μια πιο παρθένο κατάσταση όπως η ειρήνη ή η υγεία. Αυτού του είδους ο συμβολισμός κάνει το κακό να φαίνεται σαν κάτι αρκετά εξωτερικό για μας. Το κακό 'έρχεται σε μένα' από εξωγενείς παράγοντες σαν έντομο ή 'κάθεται πάνω μου' σαν βρωμιά.

Paul Ricoeur

Η ιστορία της Αρχιτεκτονικής μας δείχνει αρκετά καθαρά ότι παρά την μεγάλη του ετερογένεια, ο αρχιτεκτονικός χώρος εμφανίζει ένα μεγαλύτερο βαθμό σταθερότητας από οποιαδήποτε άλλη πολιτιστική κατάσταση. Η παρουσία πρωταρχικών αξιών και συμβόλων στην αρχιτεκτονική παράδοση συντελεί αποφασιστικά στη διαμόρφωση παραδειγματικών καταστάσεων πού με τη σειρά τους δημιουργούν ολόκληρες οικογένειες αρχιτεκτονικών μορφών. Η Πόλη είναι η πιο ολοκληρωμένη ενσάρκωση της παράδοσης (παράδοση ως η μεταφορά πρωταρχικών αξιών στον χρόνο) και γι' αυτόν το λόγο αποτελεί το έσχατο πλαίσιο αναφοράς και θεμελίωσης για κάθε αρχιτεκτονικό νόημα. Θέματα που αφορούν την υγεία ανέκαθεν ενθάρρυναν αρχιτεκτονικές καινοτομίες σε διαφορετικές κλίμακες: έργα χωρικής και αστικής ανάπτυξης καθώς και τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Πρέπει να εξετάσουμε την δεδομένη πραγματικότητα της Πόλης και να αποκαλύψουμε σ' αυτήν εκείνες τις πρωταρχικές αξίες που μετασχηματίζονται στον χρόνο, για να υποστηρίξουμε ένα συνεπή και πλούσιο σε φαντασία, ριζοσπαστικό επαναπροσδιορισμό του χαρακτήρα της. Η αρχιτεκτονική πράξη οφείλει να προσαρμοστεί στη νέα συνθήκη, να μετασχηματίσει την αστική τοπογραφία, αναγνωρίζοντας τα νέα περιβαλλοντικά δεδομένα, και να προσφέρει τη δυνατότητα σε μεγάλης κλίμακας επεμβάσεις να αναδείξουν τις πρωταρχικές δομές της Πόλης. Ο χρόνος ως ουσιαστικός παράγοντας σχεδιασμού, η κλίμακα, οι αποστάσεις, η προσαρμογή στους κενούς αστικούς χώρους της πόλης, μπορούν να καθορίσουν τους νέους μηχανισμούς/συνθήκες που μπορούν να διατηρήσουν τη ζωή.

Αθανάσιος Σπανομαρίδης

AA Dipl (Hons) RIBA Hons Grad Dipl. AA Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Αρχιτεκτόνων

Προς ένα εναλλακτικό δημόσιο + ιδιωτικό χώρο_[Ο αντίκτυπος] των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 [στη σύγχρονη κοινωνία]_

Κάρολος Γαλανός,

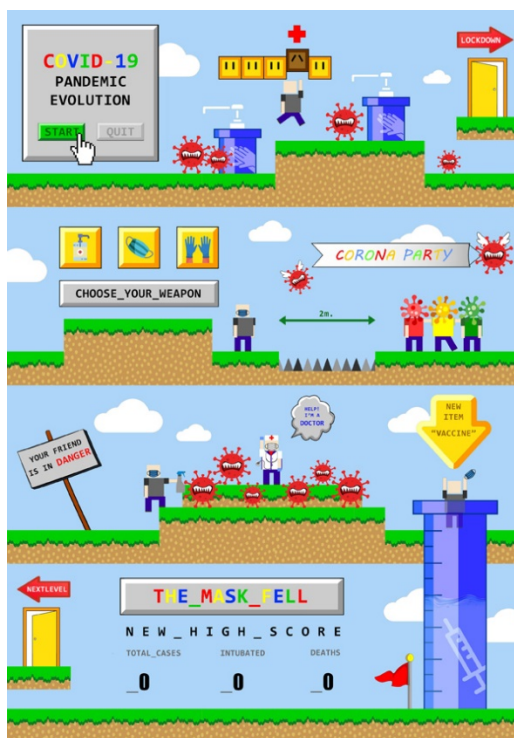
Δρ. Αρχιτέκτων D.P.L.G., UIA GREEK SECTION, WP CIMES

ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΠΡΙΝ, μέσα στον φόβο της άγνοιας, αλλά και σε ένα κλίμα πανικού δεδομένου της κατάστασης, οι άνθρωποι άρχισαν να μπαίνουν σε μια διαδικασία να καταλάβουν με ποιο τρόπο οι νέες συνθήκες θα επηρεάσουν την καθημερινότητα τους.

ΣΗΜΕΡΑ, αν και ο φόβος για το άγνωστο εξακολουθεί να είναι εδώ, οι άνθρωποι... πολύ γρήγορα... ίσως.. φαίνεται να είναι σαφώς πιο εξοικειωμένοι με το φαινόμενο της πανδημίας. Πώς όμως ο κάτοικος των αστικών κέντρων βιώνει τον χώρο; Πώς βιώνεται ο δημόσιος χώρος της πόλης σήμερα..!

Σε μια πραγματικότητα, μιας κοινωνίας, που λειτουργεί σε δυο ταχύτητες... με έναν πληθυσμό εμβολιασμένο τουλάχιστον με την πρώτη δόση και έναν άλλο ο οποίος συνεχίζει να ζει όπως πριν τον κορονοϊό αλλά ΜΕ κορονοϊό. Η κοινωνία μας αλλάζει συνήθειες, ενώ η ΕΠΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ γίνεται πιο πολύ από ποτέ αναγκαία αν αποφασίσουμε ότι η αστική εξέλιξη της κοινωνίας μας ενδιαφέρει. Αντίστοιχα και η αντίληψη του ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ... Πόσες φορές δεν αναρωτηθήκαμε, δεδομένου των συνθηκών, πόσο μικρό είναι το σπίτι στο οποίο μένουμε, πιάνοντας τον εαυτό μας να επινοεί χώρους μέσα στο χώρο, εκδηλώνοντας την επιθυμία της λειτουργικής πολλαπλότητας στον ιδιωτικό χώρο.

ΚΑΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ; Η αντίληψη του χρόνου είναι κάτι το οποίο αντικειμενικά, έχει σίγουρα επηρεάσει την καθημερινότητα των ανθρώπων στα αστικά κέντρα. Αν λοιπόν, υποθέσουμε ότι ο νέος τρόπος που αντιμετωπίζουμε τον χρόνο, δηλαδή, η συνειδητοποίηση της αλλαγής της *χρονικότητας* στην καθημερινότητα των κατοίκων της πόλης, επηρεάζει και τον δομημένο χώρο μέσα σε αυτήν... ΤΟΤΕ ΑΥΤΟ! είναι κάτι που ίσως ο μελλοντικός αρχιτέκτονας πρέπει να το λάβει σημαντικά υπόψιν του.

Εικ.: Οι παραπάνω αφίσες εκπονήθηκαν από τους σπουδαστές του τμήματος Αρχιτεκτονικής της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο πλαίσιο του μαθήματος Αστικός Σχεδιασμός 02_ Μεταπολεμικές Ουτοπίες, ένα χρόνο πριν και σήμερα αντίστοιχα.

Αριστερά: Δημήτρης Δάμτσας Δανιήλ + Ηλίας Παπαδόπουλος,

Δεξιά: Μαρία Γεωργαντάκου + Κωσταντίνος Σκουτέρης.

Το αστικό μπαλκόνι ως ο νέος δημόσιος χώρος την εποχή της κοινωνικής αποστασιοποίησης

Γρηγοριάδου Ευθαλία-Θάλεια,

PhD (Α.Π.Θ.), MDesS (G.S.D.)_Αρχιτέκτων Μηχανικός (Α.Π.Θ.), UIA GREEK SECTION

Η σημασία του αστικού μπαλκονιού ως τόπο όπου η ιδιωτική ζωή μπορεί να ανοίξει στον καθαρό αέρα και στην κοινωνική αλληλεπίδραση φαίνεται να μην είχε επισημανθεί εμφατικά έως την πρόσφατη αδιαθεσία του δημόσιου χώρου κατά την περσινή οξεία φάση της πανδημικής κρίσης του COVID-19, ειδικά στην περίπτωση των πληγμένων αστικών περιοχών της Ιταλίας και της Ισπανίας. Παρακολουθώντας από απόσταση τη δυστοπία των εκκενωμένων πεζοδρομίων και των εμβληματικών δημόσιων χώρων σε παγκόσμιο επίπεδο, προβληματιστήκαμε σε σχέση με την ίδια μας την ύπαρξη: η ανθρώπινη παρουσία που άλλοτε παρείχε ζωή στον δημόσιο χώρο σύμφωνα με την Hannah Arendt, πλέον την υπονομεύει.

Σε αυτές τις άνευ προηγούμενου συνθήκες, το αστικό μπαλκόνι ανέλαβε ευθύνη ως ο νέος δημόσιος χώρος διαβίωσης στην πόλη: επεκτάθηκε από τον κενό δρόμο σε μία υπερύψωση πεζοδρομίου που διαφύλαξε την καθημερινή επικοινωνία. Αναδύθηκε ως δημόσια σκηνή κοινωνικής έκφρασης και πρακτικών στην αυθόρμητη αλληλεγγύη των flash mobs και της ομαδικής άσκησης. Μετατράπηκε σε μια υπερβατική εκκλησία της προσευχής σε μια πνευματική συλλογικότητα ενάντια στο πιο τρομακτικό σενάριο εξαφάνισης. Έγινε το παρατηρητήριο ματιών και συνομιλιών που διατήρησαν έναν άτυπο κοινωνικό έλεγχο για την ασφάλεια, καθιστώντας τη γειτονιά μία κοινότητα. Θα μπορούσε αυτό το διακριτικό αρχιτεκτονικό στοιχείο να διερευνηθεί περαιτέρω ως ο νέος δημόσιος χώρος για την αποκατάσταση της φυσικής και κοινωνικής ευεξίας κατά τη διάρκεια περιόδων αυστηρού περιορισμού ή θα πρέπει η επαυξημένη κατάληψη του χώρου του μπαλκονιού να θεωρηθεί μία εφήμερη ψυχολογική ανταπόκριση σε ένα έντονο στερητικό σύνδρομο το οποίο δε θα επαναληφθεί ξανά;

Εικ.: Η ζωή στο μπαλκόνι κατά την περίοδο της καραντίνας, Θεσσαλονίκη (άνοιξη 2020). Επεξεργασμένη φωτογραφία, Θ. Γρηγοριάδου.

Πρωτόκολλα και αρχιτεκτονική

Νίκος Καζέρος,

MSc_(Ε.Μ.Π) _ Αρχιτέκτων Μηχανικός(Α.Π.Θ)_UIA GREEK SECTION

Η πανδημία Covid-19 χαρακτηρίζεται από την πλανητική της εξάπλωση και αποτελεί μια ιστορική τομή στην ζωή όλου τον παγκόσμιου πληθυσμού ο οποίος τέθηκε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και πολέμου απέναντι σε έναν «αόρατο εχθρό» και ως άμυνα εφαρμόστηκαν διαφορετικά υγειονομικά πρωτόκολλα σε διαφορετικές εδαφικές επικράτειες και αστικά περιβάλλοντα.

Οι μεγάλες πόλεις ιδιαίτερα – χωρίς φυσικά να εξαιρούνται μικρότερες κοινότητες, αποτέλεσαν το κατεξοχήν πεδίο εντατικής εφαρμογής πλήθους περιοριστικών μέτρων.

Πλευρές της δημόσιας αστικής ζωής ελαττώθηκαν και διαδικασίες ελέγχου διασφάλιζαν την απενεργοποίησή τους. Η καθημερινότητα των πολιτών διαμορφώθηκε από έκτακτους κανόνες που μείωσαν την αστική τους εμπειρία και δημιούργησαν πολλές φορές δυστοπικές συνθήκες διαμονής

Ένα από τα αποτελέσματα αυτής της επιληφθείσας συνθήκης είναι η αλλαγή στον τρόπο αντίληψης και εμπειρίας των πόλεων.

Επανήλθε στο προσκήνιο η σχέση της αρχιτεκτονικής με την ιατρική και ιδιαίτερα ο ρόλος των υγειονομικών πρωτοκόλλων και οι χωρικές συμπεριφορές που αυτά ορίζουν. Επιπλέον το πως επηρεάζουν την διαμόρφωση των λειτουργικών προγραμμάτων στον αρχιτεκτονικό ή αστικό σχεδιασμό, καθώς και η βιοπολιτική διάσταση αυτών των πρωτοκόλλων που ρυθμίζουν την ίδια την ζωή και κυρίως την σωματικότητα.

Με ποιους τρόπους θα μπορούσε να απαντήσει ή να «διαφύγει» η αρχιτεκτονική από την σημερινή συγκυρία με πρωτόκολλα που εκκινούν από την υγειονομική σφαίρα και φαίνεται να επεκτείνονται στον έλεγχο και την ασφυκτική κανονικοποίηση και περιορισμό της καθημερινής ζωής στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο χώρο;

